УДК 811.111’42:657.6
DOI https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.49.21

# ВИКОРИСТАННЯ ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКОМУ ОБЛІКОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ТА АУДИТОРСЬКОМУ ДИСКУРСІ

# THE USE OF PASSIVE CONSTRUCTIONS IN ENGLISH ACCOUNTING AND AUDIT DISCOURSE

**Цобенко О.В.,**
*orcid.org/0000-0002-0063-3719*
*кандидат філологічних наук, доцент,*
*доцент кафедри іноземних мов*
*Національного університету «Одеська юридична академія»*

**Лесневська К.В.,**
*orcid.org/0000-0003-0903-4170*
*старший викладач кафедри іноземних мов*
*Національного університету «Одеська юридична академія»*

**Ковальова К.О.,**
*orcid.org/0000-0002-9734-5667*
*викладач кафедри іноземних мов*
*Національного університету «Одеська юридична академія»*

**Сташук Т.І.,**
*orcid.org/0000-0002-3475-6530*
*асистент кафедри іноземних мов*
*Національного університету «Одеська юридична академія»*

У статті здійснено комплексний аналіз структурних, семантичних і прагматичних особливостей пасивних конструкцій в англомовному обліково-бухгалтерському та аудиторському дискурсі. Актуальність дослідження визначається стандартизованим характером міжнародної фінансової комунікації та необхідністю точного, нейтрального й інституційно виваженого представлення професійної інформації. Матеріалом слугували автентичні фінансові звіти, примітки до фінансової звітності, річні звіти та незалежні аудиторські висновки міжнародних компаній. Установлено, що вибір пасивної форми зумовлюється передусім інформаційною структурою повідомлення; у фокус висуваються фінансовий об’єкт, результат облікової операції, спосіб оцінювання, нормативна відповідність або завершена аудиторська процедура, тоді як агент усувається чи переміщується на периферію висловлення. Також було простежено функціонування повних предикативних і скорочених атрибутивних пасивних моделей, зокрема конструкцій із дієсловами prepare, measure, identify та perform. Дослідження визначило, що пасивізація забезпечує тематизацію професійно значущих об’єктів, інформаційну компресію, стандартизованість формулювань, інституційну безособовість та об’єктивацію результатів регламентованих процедур. Співвідношення активних і пасивних конструкцій привернуло окрему увагу: активний стан переважає за потреби експлікувати суб’єкта, відповідальність або аудиторську дію, тоді як пасивний орієнтує повідомлення на об’єкт, результат, відповідність стандартам і обліковий статус. Було доведено, що пасив не є механічною ознакою професійного письма, а виступає функціонально мотивованим засобом організації бухгалтерського й аудиторського тексту. Перспективу подальших досліджень становить корпусне зіставлення частотності та функцій пасивних моделей у різних жанрах фінансового дискурсу, що уточнює специфіку сучасного фіндискурсу.

**Ключові слова:** пасивний стан, бухгалтерський дискурс, аудиторський дискурс, фінансова звітність, професійний дискурс.

The article provides a comprehensive analysis of the structural, semantic and pragmatic features of passive constructions in English-language accounting and audit discourse. The relevance of the study is determined by the standardised nature of international financial communication and the need for the accurate, neutral and institutionally appropriate presentation of professional information. The research material comprised authentic financial statements, notes to the financial statements, annual reports and independent auditors’ reports issued by international companies. It was established that the choice of passive forms is primarily determined by the information structure of the message: financial objects, the results of accounting operations, measurement methods, regulatory compliance or completed audit procedures are foregrounded, whereas the agent is omitted or shifted to the periphery of the utterance. The functioning of full predicative and reduced attributive passive patterns was also examined, including constructions with the verbs prepare, measure, identify and perform. The study established that passivisation contributes to the thematisation of professionally significant objects, information compression, the standardisation of formulations, institutional impersonality and the objectification of the results of regulated procedures. Particular attention was paid to the relationship between active and passive constructions: the active voice predominates when there is a need to explicitly identify the agent, responsibility or audit action, whereas the passive voice directs the message towards the object, result, compliance with standards and accounting status. It was demonstrated that the passive voice is not merely a mechanical feature of professional writing but functions as a functionally motivated means of organising accounting

and audit texts. A promising avenue for further research is a corpus-based comparison of the frequency and functions of passive patterns across different genres of financial discourse, which may contribute to a more precise understanding of the distinctive features of contemporary financial discourse.

**Key words:** passive voice, accounting discourse, audit discourse, financial reporting, professional discourse.

**Постановка проблеми.** Сучасний бухгалтерський та аудиторський дискурс належить до тих різновидів професійної комунікації, у яких мовна форма безпосередньо пов'язана з характером інформації, що передається. Фінансові звіти, примітки до фінансової звітності, звіти керівництва, незалежні аудиторські звіти та документи, що супроводжують розкриття фінансової інформації, мають не лише інформативне, а й нормативне, юридичне та інституційне значення. Їхні автори повинні повідомляти про фінансовий стан підприємства, результати діяльності, методи оцінювання, облікову політику та результати аудиторських процедур таким чином, щоб інформація залишалася максимально точною та відтворюваною.

Однією з характерних рис такого мовлення є тенденція до зниження комунікативної ролі конкретного діяча. У фінансовому документі часто важливішим є не те, хто саме виконав дію, а те, який об'єкт був підготовлений, перевірений, оцінений, визнаний або розкритий. Саме ця особливість створює сприятливі умови для функціонування пасивних конструкцій.

Пасивна конструкція дає змогу змінити перспективу представлення події. Так, об'єкт активної дії займає позицію граматичного підмета, тоді як агентивний компонент або не виражається взагалі, або вводиться за допомогою прийменникової конструкції. У результаті речення організовується навколо результату, стану чи об'єкта професійної операції. Для бухгалтерської та аудиторської комунікації така перспектива є особливо релевантною, оскільки предметом повідомлення найчастіше виступають фінансові показники, активи, зобов'язання, звітність, облікові процедури та результати перевірки.

**Актуальність** аналізу пасивних конструкцій визначається кількома чинниками. По-перше, англійська мова фактично виконує функцію міжнародної мови фінансової звітності. По-друге, стандартизація бухгалтерської інформації потребує стабільних мовних моделей, здатних забезпечити послідовне представлення однотипних операцій. По-третє, сучасна фінансова документація дедалі частіше адресована не лише вузьким фахівцям, а й інвесторам, акціонерам, регуляторам та іншим користувачам фінансової інформації.

Дослідження мови корпоративних звітів також показують, що синтаксичні характеристики таких текстів мають практичні наслідки для ступеня їхньої зрозумілості. Зокрема, використання пасивного стану та професійної термінології було пов'язане з показниками ліквідності акцій у дослідженні англомовних річних звітів іноземних компаній, представлених на американських фондових біржах [13]. Це означає, що пасивізація є не лише питанням граматики, а й елементом ширшої проблеми доступності та інтерпретованості фінансового тексту.

**Метою статті** є визначення структурних і функціонально-семантичних особливостей пасивних конструкцій в англомовному бухгалтерському та аудиторському дискурсі. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**: визначити специфіку бухгалтерського та аудиторського дискурсу; проаналізувати функції пасиву у фінансовій та аудиторській звітності; встановити особливості представлення або вилучення агента; проаналізувати автентичні приклади з англомовних документів.

**Об'єктом** дослідження є англомовний бухгалтерський та аудиторський дискурс, представлений фінансовими звітами, примітками до фінансової звітності, річними звітами та незалежними аудиторськими звітами. **Предметом** дослідження є структурні, семантичні та прагматичні характеристики пасивних конструкцій та їхні функції у професійній фінансовій комунікації. Матеріалом дослідження стали автентичні англомовні документи, оприлюднені міжнародними компаніями та професійними організаціями.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Пасивний стан традиційно розглядається як засіб зміни синтаксичної перспективи речення. Однак у професійних жанрах його функціональна природа є значно ширшою. Пасивізація може використовуватися для тематизації об'єкта, вилучення агента, концентрації уваги саме на результаті або створення стилістично нейтральної форми повідомлення.

У дослідженні корпоративного дискурсу Дж. Томас пасивні конструкції розглядаються крізь призму системно-функціональної лінгвістики. Авторка встановила, що зі зниженням прибутковості компанії зростала частотність пасивних конструкцій, а суб'єктами речень дедалі частіше ставали не люди, а абстрактні або неживі сутності [13]. Зазначимо, що такий результат особливо важливий для аналізу бухгал-

терської документації, оскільки він демонструє потенційну взаємодію граматичного вибору та способу репрезентації відповідальності. Б. Бу, Дж. Коннор-Лінтон та Л. Ван у масштабному корпусному дослідженні корпоративних annual reports проаналізували понад 14 млн слововживань у 642 звітах американських компаній. Одним із виявлених вимірів корпоративного дискурсу стало вираження імперсональної позиції [10]. Цей результат безпосередньо корелює з функцією пасивних конструкцій як засобу зниження агентивності.

Щодо аудиторського дискурсу, Флауердью та Ван наголошують на необхідності враховувати як мовну організацію аудиторського звіту, так і контекст його створення. Їхнє дослідження показало, що аудиторські звіти значною мірою спираються на шаблонізовані моделі, хоча окремі види звітів, особливо звіти із застереженнями, містять більше оригінального мовного матеріалу [11].

Водночас сучасні професійні рекомендації демонструють певну напруженість між традиційною безособовістю фінансового письма та вимогами до зрозумілості. Наприклад, Європейська палата аудиторів наголошує на необхідності доступної, чіткої та послідовної мови й навіть рекомендує активний стан у тих документах, які мають бути максимально доступними для читача. Отже, сучасний фінансовий дискурс не передбачає безумовного домінування пасиву: його використання залежить від комунікативної функції конкретного фрагмента.

**Виклад основного матеріалу.** Найтиповішою функцією пасивних конструкцій у бухгалтерських документах є представлення фінансової звітності як результату формалізованої процедури. Так, у річному звіті OMV зазначено: “These financial statements have been prepared and are in compliance with IFRS Accounting Standards…” Тут конструкція *have been prepared* представляє financial statements як результат підготовки. Агент не названий, оскільки для комунікативної мети речення важливішим є не виконавець, а факт відповідності підготовленої звітності міжнародним стандартам [4]. Тематичним центром виступає документ, а не особа чи орган, що його підготував.

У тому самому документі зазначено: “The consolidated financial statements for 2025 were prepared by the Executive Board…” На відміну від попереднього прикладу, агент *by the Executive Board* експлікований. Це демонструє, що пасив не обов’язково передбачає повне вилучення агента. Якщо інформація про відповідального суб’єкта має юридичну або організаційну релевантність, він може бути названий [4]. Отже, пасив дозволяє не усунути агента граматично, а перемістити його на периферію повідомлення.

Аналогічна модель представлена у звіті Continental: “The consolidated financial statements were prepared in accordance with IFRS Accounting Standards…” Тут *consolidated financial statements* тематизуються як об’єкт, тоді як відповідність IFRS стає основною семантичною характеристикою результату [3].

Розглянемо наступні приклади, що демонструють внесок пасивних конструкцій у стандартизованість бухгалтерської мови. У звіті Bayer використано конструкцію: “The financial statements of Bayer AG were prepared according to the requirements of the German Commercial Code…” Пасив *were prepared* поєднаний із нормативною конструкцією *according to the requirements of*. У результаті увага зосереджується на відповідності документа законодавчим вимогам [1].

У цьому самому звіті: “The Consolidated Financial Statements of the Bayer Group were prepared according to the IFRS Accounting Standards…” Пасивна форма дозволяє представити фінансову звітність як об’єкт, до якого застосовано певний нормативний режим. Агент підготовки в цьому реченні не має інформаційної ваги [1]. Подібні конструкції є типовими для фінансової звітності, оскільки фінансовий документ повинен позиціонуватися як формалізований результат облікової процедури, а не як особистий текст його автора.

У звіті Beiersdorf: “The consolidated financial statements of Beiersdorf AG have been prepared in accordance with the International Financial Reporting Standards…” Тут форма *have been prepared* створює зв’язок між минулою процедурою та актуальним статусом звітності. Документ на момент читання вже підготовлений і відповідає певному стандарту [2].

Показово, що в тому ж контексті пасив використовується для опису способу формування інших фінансових документів. Наприклад, “The consolidated income statement was prepared using the cost of sales method.” У цьому випадку пасив репрезентує не стільки дію, скільки методологічну характеристику документа [2].

Окрему групу становлять приклади пасивних конструкцій у позначенні методів оцінювання, особливо з дієсловами *measure, recognise, present, classify*. Вони є надзвичайно характерними для бухгалтерської мови, оскільки описують процедури визнання та оцінювання об’єктів обліку.

Наприклад, у річному звіті Beiersdorf: “…financial instruments, which are all measured at fair

value." Конструкція *are measured* переводить фінансові інструменти в позицію об'єкта стандартизованої оцінювальної процедури. Агент, який здійснює оцінювання, не називається, оскільки метод оцінювання важливіший за його виконавця [2].

У звіті Volkswagen: "Financial assets measured at amortized cost…" Тут пасивна конструкція представлена у скороченій формі як постпозитивний participial modifier. Незважаючи на відсутність повного присудка, семантично вона зберігає пасивне значення: financial assets є об'єктом процедури оцінювання [7]. Таким чином, пасивізація в бухгалтерській термінології може переходити від повної предикативної конструкції до компактної атрибутивної моделі. Це сприяє інформаційній щільності фінансового тексту.

Однією з ключових функцій пасиву є зміна інформаційного центру речення. В активній конструкції суб'єкт зазвичай займає тематично привілейовану позицію. Наприклад, "*Management prepared the financial statements"* у пасивному варіанті стає *"The financial statements were prepared by management."* У другому випадку тематичний статус переходить до *financial statements*. Для бухгалтерського дискурсу це принципово важливо, оскільки саме фінансовий документ є предметом професійного аналізу.

У звіті PUMA зазначається: "The consolidated financial statements of PUMA SE and its subsidiaries… were prepared in accordance with the International Financial Reporting Standards…" Тематизація financial statements дозволяє авторові організувати весь подальший інформаційний блок навколо характеристик звітності [5].

Варто зазначити, що в аудиторському дискурсі функціональна специфіка пасиву дещо змінюється. Тут пасив часто використовується для опису процедур, здійснених аудитором, та результатів цих процедур. У незалежному аудиторському звіті Sandvik зазначається: "We have performed an audit of the annual accounts and consolidated accounts…" Це активна конструкція, і її використання показове: аудиторська процедура пов'язується з конкретним суб'єктом *we*. Однак далі з'являється пасив "The annual accounts have been prepared in accordance with the Annual Accounts Act…" [6]. Таке співіснування активу й пасиву демонструє принципову функціональну різницю. Актив використовується тоді, коли необхідно експлікувати відповідальність аудитора за виконану процедуру, а пасив, коли увага переходить до фінансової звітності та її відповідності нормативним вимогам.

Аудиторський звіт має специфічну комунікативну структуру, адже аудитор повинен не лише висловити думку, а й повідомити, які процедури були проведені та які результати вони дали. У звіті WPP зазначається: "Based on the procedures performed, we noted no material issues arising from our work." Хоча основна конструкція тут активна, компонент *procedures performed* є пасивним дієприкметниковим модифікатором. Він дозволяє представити аудиторські процедури як завершений комплекс професійних дій без необхідності повторного називання агента.

У цьому ж документі є ствердження "the costs … identified by the group", де пасивний компонент *identified by the group* характеризує витрати через факт їхнього встановлення. Агент може бути зазначений, але він залишається периферійним щодо основного об'єкта повідомлення.

Імперсональність є однією з найбільш очевидних функціональних характеристик пасивних конструкцій у бухгалтерській та аудиторській документації. Однак поняття імперсональності не слід ототожнювати з відсутністю агента як такого. Агент може бути очевидним із професійного контексту; неважливим для повідомлення; колективним; інституційно визначеним; навмисно невираженим.

У реченні *The financial statements were prepared in accordance with IFRS* потенційним агентом є management, finance department або інший уповноважений суб'єкт. Але професійний читач без труднощів реконструює його з контексту. Отже, невиражений агент не обов'язково означає інформаційний дефіцит. Це важливо для інтерпретації бухгалтерського дискурсу. Пасив не завжди приховує відповідальність; часто він просто змінює її комунікативний статус.

Особливо цікавою є взаємодія пасивізації та категорії відповідальності. У фінансовій документації існують ситуації, коли відповідальний суб'єкт має бути названий. Наприклад, у звіті Continental зазначено: "The Executive Board of Continental AG is responsible for the preparation…" Тут активна конструкція свідомо використовується для експлікації відповідальності. Далі в документі: "The consolidated financial statements were prepared in accordance with IFRS…" використовується пасив [3]. Отже, в одному тексті актив і пасив виконують комплементарні функції.

Це дозволяє зробити висновок, що пасивізація не є механічною ознакою професійного письма. Її використання регулюється інформаційною структурою повідомлення.

Ще однією характерною функцією пасивних конструкцій є представлення нормативної процедури як усталеного інституційного процесу.

У звіті Vonovia: “The consolidated financial statements … have been prepared in accordance with the IFRS Accounting Standards…” Далі: “These are measured at their fair value.” Таким чином, пасивні конструкції послідовно репрезентують і підготовку звітності, і процедуру оцінювання об’єктів [8]. У нормативно орієнтованому бухгалтерському тексті це є закономірним. Рішення про визнання, класифікацію чи оцінювання розглядається як реалізація професійної процедури, а не як індивідуальна дія.

Особливого значення пасив набуває в умовах високої інформаційної щільності. Фінансові звіти часто містять великі обсяги спеціалізованої інформації, тому розгорнуті активні конструкції можуть бути менш економними.

Порівняймо “*Management measures financial assets at amortized cost”* та “*Financial assets are measured at amortized cost”*. Другий варіант є природнішим для accounting discourse, оскільки дозволяє відразу тематизувати financial assets. Якщо така конструкція повторюється у великому документі, пасив стає елементом стандартизованого професійного шаблону.

Атрибутивні пасивні конструкції, наприклад *financial assets measured at amortized cost*, забезпечують ще вищий ступінь компресії. Така модель дає змогу інтегрувати інформацію про об’єкт і спосіб його оцінювання в одну номінальну групу.

Наряду з вищезазначеним зазначимо, що пасивні конструкції часто асоціюються з об’єктивністю. Проте саме по собі використання пасиву не гарантує об’єктивності повідомлення. Його функціональний ефект виникає завдяки поєднанню граматичної форми з жанровими нормами. Наприклад, *The financial statements were prepared in accordance with IFRS* не просто приховує агента. Конструкція представляє відповідність IFRS як властивість документа, яку читач може перевірити. Аналогічно *no material weaknesses were identified* концентрує увагу на результаті аудиторської процедури.

Отже, у бухгалтерському та аудиторському дискурсі пасив можна трактувати як засіб **інституційної об’єктивації**. Подія подається не як особиста дія окремого професіонала, а як результат регламентованого процесу.

Аудиторські звіти особливо чутливі до жанрової стандартизації. Формули на кшталт *have been properly prepared*, *were identified*, *were considered* регулярно виникають у звітах різних компаній. Це не означає, що такі документи є повністю шаблонними. Дослідження аудиторських звітів показують наявність як стандартизованих компонентів, так і авторського тексту, особливо у випадках, коли необхідно описати специфічні ризики або нерегулярні ситуації [11]. У стандартних частинах аудиторського висновку пасив забезпечує відтворюваність формулювання. Читач, знайомий із жанром, швидко розпізнає комунікативну функцію конструкцій *have been prepared*, *were audited*, *were identified*, *were considered*.

Важливо підкреслити, що професійна фінансова англійська не є суто пасивною мовою. Сучасні фінансові звіти містять значну кількість активних конструкцій, що відповідає сучасній тенденції до більшої прозорості аудиторської комунікації. Таким чином, актив і пасив у сучасному audit discourse утворюють функціональну опозицію: ACTIVE – agent, responsibility, audit action, коли PASSIVE – object, result, compliance, accounting status. Ця опозиція є однією з найбільш продуктивних закономірностей професійного фінансового письма.

**Висновки.** Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що пасивні конструкції є системним компонентом англомовного бухгалтерського та аудиторського дискурсу. Їх використання зумовлене не лише граматичними властивостями англійської мови, а передусім комунікативними потребами професійної фінансової документації.

Отже, пасив у бухгалтерському та аудиторському дискурсі виконує комплексну функцію, забезпечує тематичну організацію повідомлення, інформаційну компресію, інституційну безособовість, об’єктивацію результатів професійних процедур та акцентування нормативної відповідності.

Перспективним напрямом подальшого дослідження є кількісний корпусний аналіз пасивних конструкцій у великих масивах annual reports, financial statements та auditors’ reports із подальшим порівнянням частотності пасиву в різних жанрах фінансового дискурсу. Окремої уваги потребує також зіставлення англомовної бухгалтерської документації з українською та іншими мовами фінансової звітності.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Bayer Annual Report 2025. Report of the Supervisory Board. URL: https://reports.bayer.com/annual-report-2025/en/to-our-stockholders/report-of-the-supervisory-board.html?utm_source

2. Beiersdorf Annual Report 2025. Material Accounting Policies. URL: https://reports.beiersdorf.com/annual-report/2025/consolidated-financial-statements/notes-to-the-consolidated-financial-statements/material-accounting-policies.html?utm_source

3. Continental Annual Report 2025. Statement of the Executive Board. URL: https://annualreport.continental.com/2025/en/financial-statements/statement-executive-board.php?utm_source

4. OMV Combined Annual Report 2025. Basis of Preparation. URL: https://reports.omv.com/en/annual-report/2025/notes/notes-to-the-consolidated-financial-statements/basis-of-preparation.html

5. PUMA Annual Report 2025. Notes to the consolidated financial statements. URL:https://annual-report.puma.com/2025/en/consolidated-financial-statements/notes-to-the-consolidated-financial-statements/index.html?utm_source

6. Sandvik Annual Report 2025. Auditors' Report. URL: https://www.annualreport.sandvik/en/2025/financial-information/auditors-report.html?utm_source

7. Volkswagen Group Annual Report 2025. IFRS 7. URL: https://annualreport2025.volkswagen-group.com/notes/other-disclosures/ifrs-7-financial-instruments.html?utm_source

8. Vonovia Annual Report 2025. General Information. URL: https://report.vonovia.com/2025/q4/en/general-information?utm_source

9. WPP Annual Report 2025. Independent Auditors'. URL: https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/806968/000162828026019652/wpp_annualxreportx2025.htm?utm_source

10. Bu, H., Connor-Linton, J., Wang, L. Linguistic variation in the discourse of corporate annual reports: A multi-dimensional analysis. *Discourse Studies*, *22*(6), 2020. Pp. 647-677.

11. Flowerdew, J., Wan, A. The linguistic and the contextual in applied genre analysis: The case of the company audit report. *English for Specific Purposes*, 29(2). 2010. Pp.78-93.

12. Phuong Thi Thuy Nguyen, Akihisa Kimura. How plain English use affects the length of annual reports: Evidence from the annual reports of foreign firms listed on the US stock exchange. *Journal of Accounting and Public Policy*. Vol.39, Issue 6. 2020. DOI: https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2020.106773

13. Thomas, J. Discourse in the Marketplace: The Making of Meaning in Annual Reports. *Journal of Business Communication*, 34(1). 1997. Pp.47-66.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

*Дата першого надходження статті до видання: 09.09.2026*
*Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.11.2026*
*Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2026*